

§ 20 Dnr GM-2025-000021

041

Uppdragsplan 2026–2035

Gemensam måltidsnämnds beslut

1. Nämnden godkänner förslag till uppdragsplan för 2026–2035 inklusive äskanden om höjning av måltidspriser
2. Nämnden ger i uppdrag till förvaltningschef att arbeta vidare med föreslagna inriktningar i uppdragsplanen och återrapportera senast i december 2025.

Sammanfattning

Gemensam måltidsnämnd har under dagens nämndsmöte 2025-05-19 tagit fram en uppdragsplan gällande perioden 2026–2035. Uppdragsplanen har sedan sammanställts i ett färdigt förslag enligt bilaga inklusive äskanden investeringar och drift.

Uppdragsplanen ska sedan skickas till budgetberedningen för vidare hantering. Nämnden ger förvaltningschef i uppdrag att redan nu påbörja en dialogprocess med måltidsavdelningen gällande föreslagna inriktningar. Utifrån dialoger och inspel från måltidsavdelningen förväntas en tydlig plan för utförande med tillhörande indikatorer vara färdigställd till december 2025.

Beslutsunderlag

Gemensam måltidsnämnd tjänsteskrivelse 2025-04-30

Bilaga – Uppdragsplan 2026–2035 för Gemensam måltidsnämnd

Bilaga – Planeringsförutsättningar 2026–2035

Beslutet sänds till:

Kommunledningskontoret / Finans och juridik
Regionstyrelsen

Uppdragsplan 2026-2035

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner förslag till uppdragsplan för 2026–2035 inklusive äskanden om höjning av måltidspriser
2. Nämnden ger i uppdrag till förvaltningschef att arbeta vidare med föreslagna inriktningar i uppdragsplanen och återrapportera senast i december 2025.

Sammanfattning

Gemensam måltidsnämnd har under dagens nämndsmöte 2025-05-19 tagit fram en uppdragsplan gällande perioden 2026–2035. Uppdragsplanen har sedan sammanställts i ett färdigt förslag enligt bilaga inklusive äskanden investeringar och drift.

Uppdragsplanen ska sedan skickas till budgetberedningen för vidare hantering. Nämnden ger förvaltningschef i uppdrag att redan nu påbörja en dialogprocess med måltidsavdelningen gällande föreslagna inriktningar. Utifrån dialoger och inspel från måltidsavdelningen förväntas en tydlig plan för utförande med tillhörande indikatorer vara färdigställd till december 2025.

Beslutsunderlag

Gemensam måltidsnämnd tjänsteskrivelse 2025-04-30

Bilaga – Uppdragsplan 2026–2035 för Gemensam måltidsnämnd

Bilaga – Planeringsförutsättningar 2026–2035

Beslutet sänds till:

Kommunledningskontoret / Finans och juridik
Regionstyrelsen

Jan Sundbom
Förvaltningschef

Peter Lundmark
Handläggare

Nämndens uppdragsplan

2026–2035

Gemensam Måltidsnämnd

Nämndens ansvarsområde

Gemensam måltidsnämnds uppdrag är att ge professionell och effektiv support till kommunens och regionens verksamheter vad gäller mat, måltider och livsmedelsupphandling, så att kärnverksamheterna kan fokusera på sitt huvuduppdrag. Nämnden ska utifrån sina förutsättningar bidra till utveckling, samordning och förenkling samt kostnadseffektivitet. Det löpande arbetet sker utifrån de behov och önskemål som formuleras av Skellefteå kommun och Region Västerbotten. Resultatet av arbetet levereras till kommunens och regionens verksamheter. Verksamheten är också förmedlande länk mellan förvaltningarnas/regionens tjänster och invånarna. Måltidsnämnden förfogar över produktionsköket på Skellefteå sjukhus, Arom kök. Köket levererar mat både till sjukhuset och till Socialförvaltningen inom Skellefteå kommun (både kall och varm mat). Fördelningen mellan kommunen och regionen varierar något, men i genomsnitt är fördelningen 80/20.

Förslag till ändring av nämndens ansvarsområde

Region Västerbotten har beslut om att implementera en enhetlig måltidshantering i Region Västerbotten. Det nya konceptet finns redan på Norrlands universitetssjukhus i Umeå. Den enhetliga måltidshanteringen innebär en övergång till enbart kalla matportioner som värms på sjukhusets avdelningar. Under perioden påbörjas planeringen av hur och när det ska implementeras på sjukhuset i Skellefteå samt hur det påverkar den gemensamma måltidsnämndens arbete. Detta innebär sannolikt att samverkansavtalet mellan Skellefteå kommun och Region Västerbotten behöver revideras.

Nulägesanalys och omvärldsspaning

Verksamheten i Gemensam måltidsnämnd har en tydlig roll och bra dialoger med övriga förvaltningar och regionen som ständigt behöver utvecklas. I nämndens reglemente och samverkansavtal finns ett tydligt beskrivet uppdrag.

Inom måltidsområdet bidrar gemensamma måltidsnämnden och Aromköket till hållbar matförsörjning både till Skellefteå kommun och Region Västerbotten. Verksamheten har över tid gjort stora förflyttningar och skapat bra förutsättningar för att kunna hantera olika behov och förväntningar från matgäster och uppdragsgivare. Med ständig utveckling av verksamheten nya samarbeten skapas ännu bättre förutsättningar att möta olika individers behov och ökar möjligheten att köpa in svenska och närproducerade livsmedel.

Den globala instabiliteten får snabbt lokala konsekvenser, vilket medför behov av stärkt robusthet. Verksamhetens långsiktiga förmåga att hantera förändringar både på kort och lång sikt behöver stärkas och detta område blir av största vikt att hantera under kommande år. Utmaningen blir att försöka klara omställningen inom rimliga ekonomiska ramar – samverkan och samarbete blir avgörande för att lyckas.

Det är fortsatt mycket svårt att avgöra prisutvecklingen inom livsmedel och vår Inför 2025 bedömdes att priserna skulle stabilisera sig, men under årets inledande månader har i stället livsmedelspriserna fortsatt att stiga. Livsmedelspriserna för kommunens upphandlade varukorg har ökat med 4,2% under januari-maj 2025.

Under hösten kommer ytterligare två prisjusteringar att genomföras. Det är mycket svårt att förutse utvecklingen, bedömningen är att snittpriset på årsbasis kommer att landa på ca 4,5 %, vilket är något i överkant mot budget. Inför 2026 är bedömningen att prisökningen ligger i paritet med 2025, ca 4–5 %

Northvolt har satt stort avtryck på Skellefteå de senaste åren och den kris som uppstod mot slutet av föregående år som sedan kulminerade i en konkurs har medfört en stor osäkerhet kring framtida utveckling. Den förändrade situationen påverkar den allmänna tillväxten i Skellefteå och allra tydligast har detta avspeglats på bostads och arbetsmarknaden. Verksamheten har fortsatt stora utmaningar kring kompetensförsörjningen vad gäller utbildade kockar.

I Skellefteå kommuns kostpolicy och den regionala livsmedelsstrategin skapas gemensamma förutsättningar och vägledning för verksamheten att kvalitetssäkra Skellefteå kommunens och regionens måltider. Aromkökets matproduktion är ett centralt område där Skellefteå kommun och region Västerbotten kan göra skillnad inom hållbarhets området. Utifrån nulägesanalysen bedöms detta som en fortsatt högt prioriterat område.

Ett led i måltidsarbetet är att fortsätta skapa bästa förutsättningar att hantera olikheter, minska svinn och öka andelen hållbara råvaror. Aromköket är även viktigt ur ett upphandlings- och näringslivsperspektiv vad gäller inköp av närproducerade och svenska livsmedel.

Prioriterad inriktning för perioden 2026–2035, inklusive indikatorer

Gemensam måltidsnämnd har stora förutsättningar att kunna bidra till Skellefteå kommuns vision "En hållbar plats för en bättre vardag" och en hållbar utveckling. Utvecklingsstrategin bär en tydlig prägel av platsens utveckling som gör det svårt för en intern utförarnämnd att finna tydliga kopplingar utifrån nämndens ansvar. Inom ramen för uppdraget ingår att serva de övriga kärnverksamheterna och därigenom bidra till måluppfyllelse.

Nämnden vill bygga vidare på tidigare års inriktning och samtidigt följa viktiga områden som kopplar till nämndens grunduppdrag, med extra fokus på hållbarhet och förnyelse. Nedan redovisas indikatorer och nyckeltal både för kommunövergripande inriktningsmål samt för nämndens egen uppföljning.

I det kommande arbetet med att färdigställa verksamhetsplanen, kan korrigeringar av uppföljningsmått ske som ett resultat av förvaltningens planeringsarbete. Nämnden kommer att göra en slutlig uppföljning under december 2025.

Förslag till prioriterat inriktningsmål Gemensam måltidsnämnd:

"En växtplats för hållbara och globala avtryck"

Samarbeten stärker och skapar nya band.

Genom att serva de övriga kärnverksamheterna bidrar nämnden till måluppfyllelse. Ett led i måltidsarbetet är att fortsätta skapa bästa förutsättningar att hantera olikheter, minska svinn och öka andelen hållbara råvaror. Genom att vara delaktiga i livsmedelsupphandlingsområdet finns fortsatta möjlighet att hantera olikheter, minska svinn och öka andelen hållbara råvaror. Utveckla dialoger med kunder och gäster för att stärka samarbetet samt bidra till gemensam utveckling. I linje med utvecklingsstrategin och utifrån grunduppdraget, vill nämnden också fortsatt fokusera på insatser inom hållbarhet, robusthet samt att fortsätta utveckla stödprocesser som bidrar till hållbar samhällsutveckling.

Lämpliga indikatorer och prioriterade aktiviteter för detta inriktningsmål tas fram i verksamhetsplaneringen som sker under hösten 2025.

Övriga inriktningar för nämnden utifrån grunduppdraget (dessa återrapporteras endast till GMN)

Minskad klimatpåverkan

Förvaltningen har fortsatt fokus på hållbar samhällsutveckling. Kommunens miljö- och klimatprogram samt övriga styrande dokument inom detta område lägger grunden för arbetet inom ramen för nämndens ansvarsområde.

Huvudmål (ny benämning utifrån nytt ledningssystem)

•Hållbara måltider

Indikatorer/Nyckeltal:

- Svenska och närproducerade livsmedel
- Aktivt arbete för att minska kökssvinn

Investeringsbudget och plan 2026–2035

Nämnden har inga planerade investeringar under planperioden.

Driftbudget och plan 2026–2030

Äskande om höjning av måltidspriser, 4 % för 2026 vilket motsvarar totalt ca 2 mnkr.

De senaste åren har förutsättningarna för verksamheten inom måltidsavdelningen förändrats kraftigt. Under perioden 2022 till 2025 ökade livsmedelspriser med ca 35 %. I uppdragsplanen inför 2025 bedömdes att priserna skulle stabilisera sig på den nya höga nivån, men under årets inledande månader har i stället livsmedelspriserna fortsatt att stiga. Prognosen för 2025 är en ökning på ca 4–5 % vilket behöver beaktas inför 2026. Utifrån de senaste årens osäkerhet på marknaden bedöms det väldigt svårt att förutse hur priserna kommer att utvecklas. Nämndens budgetäskande utgår från en prishöjning på 4–5 % även under 2026.

Gemensam måltidsnämnd har motsvarande behov av att justera de interna måltidspriserna. Prisjusteringen kommer att beröra Socialförvaltningen och Region Västerbotten.

Äskade prishöjningar fördelas enligt nedan.

Region Västerbotten, påverkas ca 0,4 mnkr

Socialförvaltningen, påverkas ca 1,6 mnkr

Socialkontoret ansvarar för prissättning och debitering mot brukare för dessa prisökningar.

www.skelleftea.se

Skellefteå kommuns

Planerings- förutsättningar 2026–2035

BESLUTAD I KF: 2025-01-28, § 20

Innehåll

Inledning.....	4
Budget- och planprocessen.....	4
Skellefteå kommuns styrmodell	4
Uppdragsplaner och ägardirektiv.....	6
God ekonomisk hushållning.....	6
Nationell och lokal utveckling	7
Stora underskott i kommunsektorn.....	7
Ökade låneskulder.....	7
Färre barn och fler äldre påverkar välfärden.....	8
Kraftig befolkningsökning fram till 2024	8
Befolkningsframskrivning i Budget och plan	10
Jämförelser med andra kommuner	15
Förskola.....	16
Grundskola	16
Gymnasieskola	17
LSS boende och daglig verksamhet	17
Individ- och familjeomsorg.....	18
Äldreomsorg.....	19
Kultur och fritid	20
Väg, järnväg och parkering	20
Budget och plan 2026–2035	22
Investeringsbudget och plan 2026–2035.....	22
Driftbudget och plan 2026–2030	25
Frågor	33
 Bilagor	 33

Definitioner

Kommunkoncern	Omfattar nämnder och kommunägda bolag.
Kommun	Omfattar nämnder.
Stadshuskoncern	Omfattar Skellefteå kommuns samlade bolagskoncern där kommunens samtliga bolag ingår med några mindre undantag.
Nettokostnad	Bruttokostnad minus externa och interna intäkter.
Referenskostnad	Begrepp inom kostnadsutjämnningen som indikerar vad respektive verksamhet (utifrån kommunens struktur) borde ha för nettokostnad, om kommunen bedriver verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet.
Nettokostnadsavvikelse	Anger avvikelse i procent mellan nettokostnad och referenskostnad.
Styckekostnad	Exempelvis kostnad per elev eller kostnad per brukare

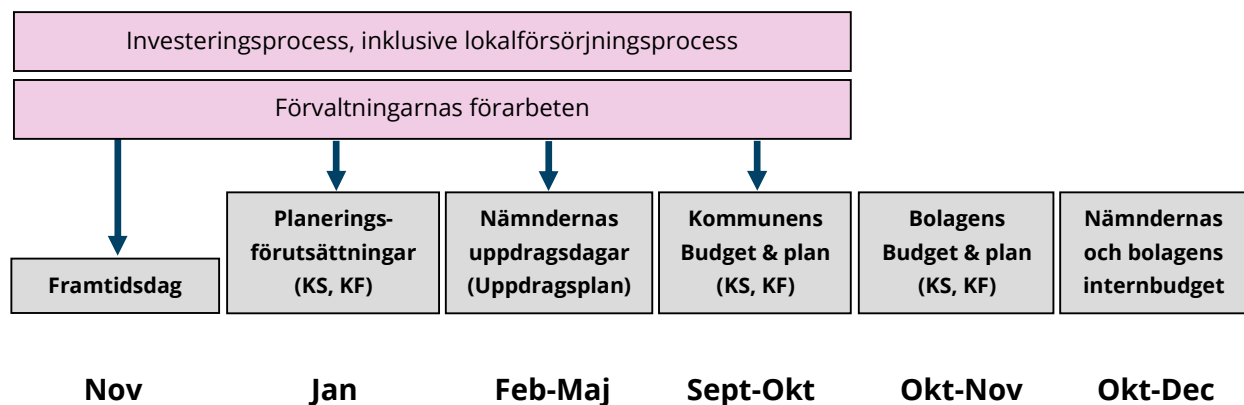
Förkortningar

Mdkr	Miljarder kronor
Mnkr	Miljoner kronor
Tkr	Tusen kronor
BNP	Bruttonationalprodukten, beskriver den totala ekonomiska aktiviteten i ett land under en tidsperiod (vanligtvis ett år). Det kan uttryckas som värdet av total konsumtion av varor och tjänster, bruttoinvesteringar samt export minus import
KPI	Konsumentprisindex
PKV	Prisindex för kommunal verksamhet
RKR	Rådet för kommunal redovisning
SKR	Sveriges kommuner och regioner
LSS	Lagen om stöd och service
SoL	Socialtjänstlagen
HVB	Hem för vård och boende

Inledning

Budget- och planprocessen

Kommunens process för framtagning av nästa års Budget och plan framgår av figuren nedan. Uppstarten av processen sker nästan 1,5 år innan det aktuella budgetåret startar. Kommunens **Framtidsdag** utgör uppstarten på kommunens budget- och planprocess. För en mer detaljerad beskrivning av processens olika delar hänvisas till Skellefteå kommuns styrprinciper.

Detaljerad tidplan för budget- och planprocessen 2026–2035 framgår av **Bilaga 3**.

Skellefteå kommuns styrmodell

Politisk styrning innebär att leda organisationen så att den politiska viljan genomsyrar verksamheten. Skellefteå kommuns styrmodell fungerar som ett verktyg för de förtroendevalda att styra kommunens verksamheter.

Styrmodellen bygger på tre huvudsakliga delar. Den politiska styrningen fokuserar på att sätta mål, klargöra riktning och ge uppdrag till kommunens nämnder och bolag. Verksamhetsledning handlar om att, utifrån dessa mål och uppdrag, leda verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Ledningsfilosofin knyter samman dessa delar och främjar samarbete som stödjer kommunens vision genom en kultur präglad av dialog. Visionen beskriver ett framtida Skellefteå som plats att verka och bo på. Den ska ge alla invånare en gemensam framtidsbild. Det är också en ledstjärna och en gemensam riktning för hela kommunkoncernen och alla dess verksamheter.

En hållbar plats för en bättre vardag

För mer information om styrmodellen hänvisas till Skellefteå kommuns styrprinciper.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2024–2028

Kommunfullmäktiges inriktningsmål för perioden 2024–2028 är desamma som de inriktningar som fastställts inom ramen för Utvecklingsstrategin Skellefteå 2030. Genom att koppla målen till varandra skapar vi ett gemensamt fokus för att tillsammans driva Skellefteås utveckling framåt.

Här följer kommunfullmäktiges 13 inriktningsmål:

En plats att trivas på

- Samhällsutveckling genom krafttag för inkludering
- Möta befolkningstillväxtens utmaningar
- Upplevelserika livsmiljöer
- Bostäder för varje läge i livet

Kunskap och kreativitet för hela livet

- Likvärdig utbildning för varje barn
- Kompetens för omställning och nytänkande
- Attraktionskraft för spetskunskaper

Växtplats för hållbara och globala avtryck

- Diversifierat näringsliv och inkluderande arbetsmarknad
- Tillväxtmotor för grön utveckling
- Samarbeten stärker och skapar nya band

Närhet i vardagen och till världen

- Enkla och tillgängliga vardagsresor
- Digital infrastruktur som förenklar vardagen
- Utvecklade och samordnade trafikslag

Läs mer omkring varje strategiområde i **Skellefteå 2030**.

Uppdragsplaner och ägardirektiv

Nämnderna ska senast den **16 maj** lämna in ett **förslag till uppdragsplan** till budgetberedningen. Nämndens uppdragsplan ska innehålla förslag på prioriterade inriktningar, baserade på Kommunfullmäktiges inriktningsmål, utvecklingsstrategin Skellefteå 2030 samt det politiska programmet för mandatperioden. Nämnden ska ange **minst en eller högst tre** inriktningar. Kommunfullmäktige rekommenderar att nämndernas inriktningar sträcker sig över hela mandatperioden och ses över i samband med att Kommunfullmäktige reviderar sina mål. Som stöd i arbetet kan nämnden använda utvecklingsstrategins beskrivningar av inriktningar och utvecklingsområden.

Utöver inriktningarna ska uppdragsplanen innehålla en analys av nämndens ekonomiska förutsättningar samt en bedömning av kommande resursbehov. En mall för nämndernas uppdragsplan finns i **Bilaga 1** och innehåller följande rubriker:

- Nämndens ansvarsområde
- Nulägesanalys och omvärldsspaning
- Nämndens inriktningar och prioriterade områden, inklusive indikatorer
- Förslag till drift- och investeringsbudget
- Särskild redovisning av större investeringar (> 20 mnkr)

De delar av nämndens uppdragsplan som ska vidare till kommunfullmäktige för beslut, inom ramen för kommunstyrelsens förslag till Budget och plan, är **nämndernas inriktningar samt drift- och investeringsbudget**.

När kommunfullmäktige har fastställt nämndens inriktningar och budget, **behöver nämnderna eventuellt justera tidigare inlämnade förslag till uppdragsplaner utifrån fullmäktiges beslut**. De reviderade uppdragsplanerna utgör sedan underlag för nämndens och förvaltningens internbudgetarbete. Arbetet med internbudgeten kan dock börja betydligt tidigare. Budgeten för alla verksamheter ska vara fastställd innan budgetåret startar, *för mer information se kommunens styrprinciper*.

För de kommunala bolagen framgår målen av respektive bolags ägardirektiv. Översynen av ägardirektiven hanteras systematiskt under hela året via en särskild process inom moderbolaget Skellefteå Stadshus. När bolagen föreslår revideringar av sina ägardirektiv ska dessa utgå från Skellefteå kommuns vision och utvecklingsstrategin Skellefteå 2030.

God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktiges inriktningsmål, tillsammans med de prioriterade inriktningarna för nämnder och bolag, utgör också de verksamhetsmål som fastställs av kommunfullmäktige inom ramen för god ekonomisk hushållning. Utöver detta har kommunfullmäktige i Skellefteå fastställt både kort- och långsiktiga finansiella mål inom ramen för god ekonomisk hushållning. Dessa mål framgår av kommunens **särskilda riktlinjer för god ekonomisk hushållning**. De finansiella målen och nämndernas och bolagens inriktningar följs löpande upp i delårsrapporter och årsredovisning.

Nationell och lokal utveckling

Stora underskott i kommunsektorn

Höstens Ekonomirapport från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) visar att kommunsektorn redovisar ett sammantaget underskott på minus 8 mdkr under 2024, varav regionerna beräknas göra ett underskott på 12 mdkr och kommunerna ett överskott på 4 mdkr. Samtliga regioner räknar med underskott och 174 av de 290 kommunerna räknar med underskott. Resultaten är de svagaste i kommunsektorn hittills under 2000-talet, och är ett resultat av de senaste årens stora utmaningar med höga priser och stora pensionskostnader.

Skellefteå kommun har också utmaningar med det ekonomiska resultatet 2024. Per den sista november redovisar kommunen en resultatprognos (exkl. kommunala bolag) på plus 110 mnkr, vilket visserligen är en förbättring jämfört med delårsrapporten i augusti men innebär att utfall som ligger 56 mnkr under fastställd resultatbudget.

Den största orsaken till kommunens underskott mot budget är att den skattefinansierade delen av kommunen inte klarar av att redovisa en ekonomi i balans. Socialnämndens årsprognos i november pekar mot en negativ budgetavvikelse på 94 mnkr, vilket till största delen beror på höga personalkostnader (semesteravtal, övertid, m.m.) inom främst äldreomsorgen. Underskottet beror också på ökade kostnader för HVB- och familjehem. För- och grundskolenämnden redovisar ett underskott på minus 47 mnkr, vilket till största delen beror på ökade personalkostnader. En annan nämnd som prognostiserar underskott är Samhällsbyggnadsnämnden som förväntar sig en negativ avvikelse mot budget på 35 mnkr, varav ungefär hälften rör den skattefinansierade verksamheten. Här är det främst kostnader inom vinterväghållningen som leder till en negativ budgetavvikelse. Nämnden för support och lokaler har också haft ovanligt höga omstruktureringskostnader i samband med många och stora investeringar som negativt påverkat kommunens resultat i den skattefinansierade verksamheten med omkring 40 mnkr. Den samlade bedömningen är dock att den budgetfördelning som kommunfullmäktige fastställt för 2025 väsentligt kommer att förbättra möjligheten för de nämnder som redovisar underskott, att återställa en ekonomi i balans.

Under 2025 beräknas det nationellt att hela sektorn sammantaget kommer att redovisa ett överskott på 28 mdkr, varav 25 mdkr i kommunerna och 3 mdkr i regionerna. Förklaringen är främst de minskande pensionskostnaderna. Det går också att se att kommunernas och regionernas arbete för att minska kostnaderna på olika sätt det senaste året har gett effekt.

Ökade låneskulder

SKR:s bedömning är att dock att de förbättrade resultaten under kommande år inte kommer att räcka till för att finansiera de stora investeringar som behövs i både kommuner och regioner. Det är främst investeringar i infrastruktur, vatten och avlopp och åtgärder för olika klimatanpassningar som driver på investeringsbehoven. Både kommuner och regioner arbetar också intensivt för att bygga upp det civila försvaret och många kommuner stödjer också den gröna industriomvandling som pågår i hela Sverige.

SKR vill varna för att de kommunala låneskulderna kommer att öka, trots de starkare resultaten som förväntas under 2025 och 2026. Tidigare, ända fram till mitten av 00-talet, följdes resultat och finansiellt sparande åt ganska väl men efter år 2007 har skillnaden blivit allt större i kommunsektorn. I statens totala låneskuld, där kommunerna ingår, har kommunernas andel av den totala skulden stadigt ökat, särskilt under de två senaste decennierna. SKR efterlyser därför nu ett delat ansvar för framtida investeringar i välfärd och utveckling, där staten tar sin del av finansieringen.

Skellefteå kommun planerar också för en viss ökning av låneskulden framåt även om nivån på kommunens egenfinansiering är fortsatt hög i liggande plan, vilket borgar för en fortsatt god betalningsförmåga (soliditet). Stadshuskoncernen ser också en ökning av låneskulden framåt på grund av höga planerade investeringsnivåer inom områden som bostäder och den gröna energiomställningen. Om alla investeringar blir verklighet kommer det på kort sikt att få påverkan på stadshuskoncernens soliditet.

Färre barn och fler äldre påverkar välfärden

De snabbt skiftande demografiska förändringarna ställer krav på förändringsarbete i kommunsektorn. Den stora skillnaden jämfört med tidigare år gäller barn och unga. Antalet barn i förskoleåldern väntas nationellt att minska med drygt 80 000 fram till 2028, vilket motsvarar 14 procent. Antalet barn i grundskoleåldern kommer att minska i 80 procent av kommunerna de kommande fem åren, vilket kommer att påverka verksamheten i både för- och grundskolor.

Befolkningsutvecklingen kommer också att påverka kompetensförsörjningen i stort. Fram till 2033 beräknas personer i åldern 25–60 år, de som har högst deltagande på arbetsmarknaden, att endast öka med 13 000 personer, vilket ska jämföras med en ökning på 455 000 personer åren 2013–2023.

Skellefteå kommun delar de förändringar som kommuner står inför nationellt när det gäller minskningen av antalet barn. Skellefteås geografiska struktur, med många mindre gamla kommundelar och mindre serviceorter, kan även innebära att minskningen bli extra utmanande för de delar av kommunen som redan i dagsläget har små barngrupper i både för- och grundskola. Skellefteå kommun delar också den demografiska utvecklingen som innebär fler invånare i de äldre åldersgrupperna från 80 år och äldre, vilket fortsätter att öka efterfrågan på kommunens äldreomsorg, en utveckling som pågått under snart ett decennium.

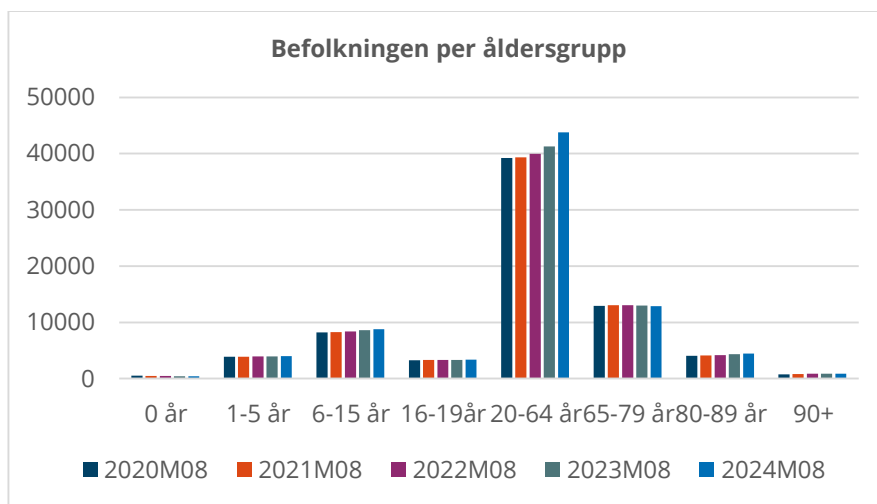
Kraftig befolkningsökning fram till 2024

Under perioden augusti 2020 till augusti 2024 ökade Skellefteås befolkning med 5 700 personer, vilket innebär en befolkningsökning på 8 procent under dessa 4 år. Denna ökning har i sig inneburit en årlig ökning av skatteintäkter och statsbidrag med omkring 400 mnkr i. Motsvarande befolkningsutveckling för riket var under samma period en befolkningsökning på 2 procent. De senaste årens utveckling är sannolikt den starkaste befolkningsökningen som skett i kommunens historia under så kort tid.

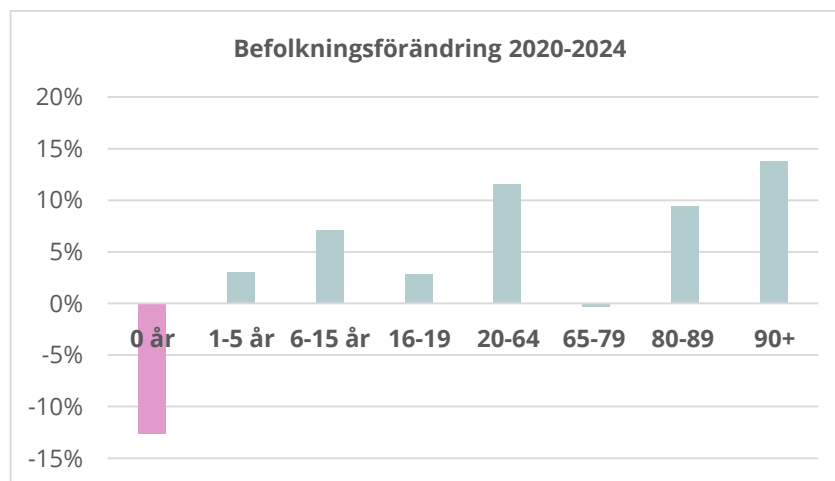
Befolkningsutvecklingen skiljer sig åt i de olika åldersgrupperna. I Skellefteå kommun är det den yrkesaktiva åldersgruppen (20–64 år), som antalsmässigt haft den största ökningen.

Detta har självklart ett starkt samband med det kraftiga kompetensbehovet i samband den stora industrietableringen.

I diagrammet nedan kan man se att ökningen av åldersgruppen påbörjades först 2022, för att sedan eskalera under 2023 och 2024. Sammantaget ökade antalet 20-64-åringar i Skellefteå med 12 procent under hela perioden 2020-2024. Med undantag av de allra äldsta har övriga åldersgrupper inte haft samma starka utveckling.

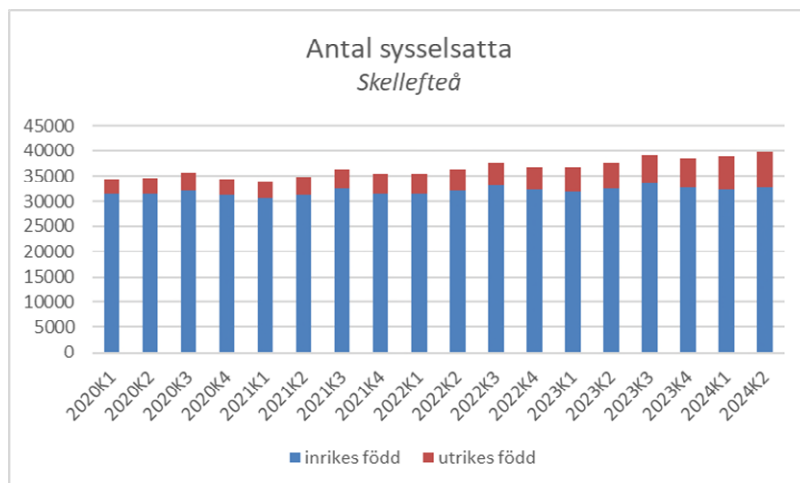

Vid sidan av den yrkesaktiva åldersgruppen är det de två äldsta åldersgrupperna som ökat starkast procentuellt sett. Antal barn i grundskoleåldern ökade med 7 procent under perioden medan förskolebarn och gymnasiebarn ökade med 3 procent vardera. Åldersgruppen 65-79 år är antalsmässigt oförändrad under perioden medan barn under 1 år har minskat med 13 procent under dessa fyra år.

Befolkningsutvecklingen i åldersgrupper är styrande för dimensioneringen av de kommunala välfärdstjänsterna och befolkningsprognoser är därför av största vikt. Som ett resultat av den rådande situationen kommer dock befolkningsprognoser innehålla större osäkerhetsfaktorer än normalt för Skellefteås del.

Samma omständigheter som ligger bakom befolkningsutvecklingen de senaste åren, har också varit avgörande för sysselsättningsutvecklingen. Sysselsättningen har sedan 2020 ökat med 15 procent eller närmare 5 000 personer, varav tre fjärdedelar av ökningen utgörs av utrikes födda personer.

Skellefteå är traditionellt en industrikommun och de senaste årens utveckling innebär att industrins andel av sysselsättningen ökat ytterligare. Under andra kvartalet 2024 var det 22 procent av de sysselsatta i kommunen som jobbade i industrin. Andelen var därmed dubbelt så hög som riksnittets 11 procent.

Befolkningsframskrivning i Budget och plan

Befolkningsutvecklingen spelar en central roll i kommunens budgetarbete, då den påverkar både intäkter, kostnader och det fortsatta behovet av kompetens. En växande befolkning bidrar till ökade skatteintäkter, vilket skapar förutsättningar för att utveckla och förstärka kommunens verksamheter. Samtidigt innebär befolkningstillväxt också ökade krav på investeringar i infrastruktur, bostäder, utbildning och omsorg. Åldersstrukturen är särskilt viktig, då andelen barn, ungdomar och äldre på ett tydligt sätt påverkar behovet av resurser inom kommun.

I tabellen nedan framgår hur de olika delarna, födelsenettot (skillnaden mellan de som föds och de som avlider) respektive flyttnetto (skillnaden mellan de som flyttar in och som flyttar ut), var för sig påverkat de senaste årens befolkningsutveckling.

År	Födelsenetto	Flyttnetto	Justeringar	Totalt
2019	-49	150	21	122
2020	-68	310	9	251
2021	-148	606	95	553
2022	-185	1 115	79	1 009
2023	-152	2 258	34	2 140
2024 (prognos)	-200	1 700	-	1 500

I tabellen nedan anges aggregerade siffror som tagits fram från olika veckoutfall under 2024. I dessa siffror ingår även en schablon på 0,2 procent för de med skyddad identitet som inte ingår i den öppna folkbokföringen.

I oktober hade kommunen en toppnotering på 78 610 invånare men har sedan dess, främst på grund av det stora varslat inom industrin, minskat med drygt 340 invånare. Bedömningen är att minskningen kommer att fortsätta under resterande delen av året med ytterligare omkring 230 invånare.

Befolkningsdata under 2024	Antal invånare
Befolkning 31 december 2023	76 542
Befolkning 1 oktober (toppnotering)	78 610
Befolkning 10 december	78 269
Minskning mellan 1 oktober och 3 december	-341
Ökning fram till den 3 december	+1 727
Helårsprognos 2024	+1 500

Trots minskningen i slutet på året bedöms det slutliga utfallet för 2024 att landa på en befolkningsökning med omkring 1 500 invånare, vilket i ett riksperspektiv är en mycket stark befolkningstillväxt.

Färre som föds och fler som avlider

Som beskrivits tidigare så påverkas Skellefteå precis som andra kommuner i Sverige av minskande barnkullar och ett ökat antal äldre, vilket också för med sig att antalet som årligen avlider ökar. Detta även om befolkningen inte minst i Sverige lever längre och faktiskt är friskare än tidigare generationer.

I takt med att de äldre invånarna i den äldsta åldersgruppen (80 år och äldre) blir fler ökar också efterfrågan på kommunens äldreomsorg. Detta är ju en utveckling som kommunen haft mer eller mindre under det senaste decenniet. Däremot ses nu under de kommande åren en tydlig minskning i åldersgruppen 65–79 år.

Sammantaget krävs det ett starkt flyttnetto för att väga upp det negativa födelsenettet. Det mest sannolika är att det negativa utfallet av födelsenettet kommer att öka under de närmaste åren.

Många osäkra faktorer omkring flyttnettot

Som redovisats tidigare så är det ju flyttnettot som under de senaste åren starkast påverkat kommunens befolkningsutveckling. Denna del av befolkningsutvecklingen är ju i sin tur starkt korrelerad med Skellefteå kommuns samlade behov av arbetskraft. Det behovet påverkas både av **rådande konjunktur** men också av den **framtida utvecklingen av det lokala näringslivet**, vilket inte minst de senaste åren vittnar om.

Flyttnettöt påverkas också av den **offentliga sektorns framtida behov av arbetskraft** samt både gamla och nya invånares **möjligheter till utbildning**. En annan del handlar om både nya och gamla invånares **möjlighet till bostad och en meningsfull fritid**.

Uppsägningar inom industrin

Såväl befolkningens sammansättning som sysselsättningen kommer att påverkas av den uppkomna situationen med de stora uppsägningarna inom industrin som skedde under hösten 2024.

Industrins andel av sysselsättningen kommer sannolikt att minska, åtminstone i närtid, liksom även antalet sysselsatta i Skellefteå. Även befolkningens sammansättning kan komma att förändras om de som nu är uppsagda inte hittar andra anställningar i Skellefteå kommun. Detta gäller i synnerhet alla de tredjelandsmedborgare som flyttat till Skellefteå på arbetstillstånd. Om dessa inte hittar en ny anställning innan arbetstillståndet löper ut så kommer sannolikt befolkningen i åldersgruppen 20–64 år att minska i antal. Då över en tredjedel av dessa har barn kan även befolkningen i för- och grundskoleåldrarna minska något, dock i betydligt mindre utsträckning.

De stora uppsägningarna under hösten har inneburit att Skellefteå nu har ett mycket högutbildat arbetskraftsutbud, vilket i synnerhet gäller för tredjelandsmedborgarna, men även för inflyttade medborgare från EU och övriga Sverige. En analys av deltagarna på matchningseventet Meet & Match visar att 9 av 10 tredjelandsmedborgare hade minst treårig eftergymnasial utbildning (motsvarande kandidatexamen) och 6 av 10 hade en mastersexamen. Samma analys visar att en majoritet av tredjelandsmedborgarna var utbildade inom STEM-ämnena (Science, Technology, Engineering & Mathematics), kompetenser som Sveriges arbetsgivare haft svårast att rekrytera.

Befolkningsutvecklingen är nu i hög grad beroende på Skellefteåns förmåga att absorbera dessa kompetenser och därmed behålla dessa personer i kommunen. Om Skellefteåns näringsliv och offentliga verksamheter lyckas bra med detta genom olika typer av tillfälliga insatser finns det mycket goda möjligheter att flera av dessa personer fångas upp på den ordinarie arbetsmarknaden. Det här är också grupper som på olika sätt tillfälligt skulle kunna stärka upp offentliga verksamheter för att på sikt bli kvar och bli en del av lösningen för sektorns stora kompetensförsörjningsbehov.

En annan uppsida är att Sverige just nu (och under de senaste 2 åren) befinner sig i lågkonjunktur. Det kanske kan låta konstigt att det är en uppsida för befolkningsutvecklingen men den grundar sig i att lågkonjunkturen fram till dags dato inte har fått så stort genomslag på arbetsmarknaden i Skellefteå då all ledig kapacitet till följd av lågkonjunkturen har fångats upp av nya stora industrietableringar. Det torde innebära att när konjunkturen vänder under andra halvan av 2025 så är det sannolikt så att övrigt näringsliv kommer att behöva nyanställa, vilket stryker under vikten av att Skellefteåns förmåga att absorbera dessa kompetenser kommer att få stor betydelse för den kommande utvecklingen.

Fortsatt stora investeringar och satsningar på utbildning

Det finns också många andra satsningar som kan få stor betydelse för den fortsatta befolkningsutvecklingen och då inte minst de investeringar som planeras att genomföras av Skellefteå kommunkoncern. Det handlar i liggande plan om planerade investeringar för 38 mdkr fram till 2034.

För de kommunala bolagen handlar det främst om investeringar i bostäder och om investeringar inom ramen för den gröna energiomställningen. För kommunen handlar det om investeringar i infrastruktur, exploatering och markförvärv, pedagogisk verksamhet, m.m. Andra offentliga investeringar kan också få en stor betydelse för den fortsatta utvecklingen och det är exempelvis de stora statliga satsningarna som Norrbotniabanan och förbifart Skellefteå (E4:an) men även regionens investeringar på sjukhusområdet.

Ett annat viktigt område, som kan få stor påverkan på både en minskad utflyttning och en ökad inflyttning, är kommunens satsningar på Skellefteå Universities Alliance där målsättningen är att kraftigt öka antalet högskolestudenter på Campus Skellefteå.

En försiktigare befolkningsframskrivning

I planeringsarbetet används befolkningsframskrivningar som ett underlag för att skapa en långsiktigt hållbar ekonomi och en budget och plan för de kommande åren. Utmaningen är att lägga en befolkningsframskrivning som inte i för stor grad övervärderar kommunens kommande intäkter men som inte heller leder till att viktiga strategiska satsningar inte bli av.

Sammantaget kan sägas att osäkerheten omkring den kommande befolkningsutvecklingen är större än någonsin, vilket också påverkat bedömningen av den revidering av framskrivningen som nu föreslås. Av den anledningen är det också särskilt viktigt att poängtera vikten av att löpande följa utvecklingen och ständigt vara beredd på att ompröva både investeringar och andra satsningar. Detta görs ju senast inför varje ny planeringsomgång men kan även behöva ske under löpande budgetår.

Tabellen nedan visar befolkningsutveckling enligt nuvarande plan, ett lågskenario, ett högskenario samt den mest förväntade befolkningsutvecklingen under perioden 2026–2030.

Nuvarande plan 2025–2034	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031–35
Folkmängd ¹	76 219	78 419	80 619	82 119	83 119	84 119	85 119	
Förändring, antal		+2 200	+2 200	+1 500	+1 000	+1 000	+1 000	+1 000/år
Lågskenario 2026–2035								
Folkmängd ¹	76 219	78 419	76 319	75 219	74 519	73 999	74 039	
Förändring, antal		+2 200	-2 100	-1 100	-700	-520	+40	+50/år
Högskenario 2026–2035								
Folkmängd ¹	76 219	78 419	80 319	81 619	82 389	83 049	83 649	
Förändring, antal		+2 200	+1 900	+1 300	+770	+660	+600	+500/år
Förslag på reviderad plan 2026–2035								
Folkmängd ¹	76 219	78 419	77 619	77 819	78 119	78 419	78 719	
Förändring, antal		+2 200	-800	+200	+300	+300	+300	+300/år

¹ Mättdpunkt är 1 november året före budgetåret.

Låg- respektive högscenariot bygger på vissa antaganden kring ekonomiska förhållanden och regional utveckling. Prognoserna syftar till att ge en förståelse för möjliga utfall eftersom dessa medför konsekvenser för kommunens verksamheter och ekonomiska förutsättningar.

I lågscenariot antas att lågkonjunkturen fortsätter, batterifabriken går i konkurs och fortsatt produktion uteblir. Här väntas inte heller något positivt utfall av Skellefteå Universities Alliance (SUA).

Högscenariot bygger i stället på en högkonjunktur där det lokala näringslivet utökar sina verksamheter och ytterligare 1 000 anställningar sker. Vidare antas SUA lyckas mycket väl med sin satsning, vilket väntas resultera i 5 000 nya studenter som skriver sig i Skellefteå fram till 2030.

Jämförelser med andra kommuner

Nettokostnadsavvikelsen visar hur kommunens faktiska nettokostnader för verksamheten avviker mot referenskostnaden. Referenskostnaden är den statistiskt beräknade kostnaden för verksamheten och en kostnad som används för att avgöra om en kommun ska ha bidrag eller betala avgift i den nationella kostnadsutjämnningen mellan kommuner. Referenskostnaden är baserad på de förutsättningar (främst geografiska och demografiska) som kommunen har samt utifrån den allmänna nationella kostnadsnivån (löner och priser) i ekonomin.

En positiv avvikelse mellan den faktiska kostnaden och referenskostnaden innebär att kommunen har högre kostnader än referenskostnaden, medan en negativ avvikelse indikerar lägre kostnader. I den nedre tabellen visas också den procentuella avvikelsen mot referenskostnaden.

En positiv avvikelse (högre kostnader) innebär inte med automatik att verksamheten är ineffektiv, vilket även gäller för det omvända med en negativ avvikelse (lägre kostnader). En positiv avvikelse kan mycket väl förklaras av en medveten politisk ambition och/eller andra satsningar gällande både volym och kvalitet. Detta precis som att en negativ avvikelse kan bero på det omvända. Det är inte heller så att referenskostnaden har en hundra procentig träffsäkerhet när det gäller att identifiera strukturella skillnader i form av främst geografi och demografi. Det visar inte minst den senaste utredningen om utjämnningssystemet där t.ex. Skellefteå kommun skulle få en ökad ersättning i systemet till följd av främst de geografiska förutsättningarna. Oavsett detta så är jämförelsen med referenskostnaden och andra jämförbara kommuner ett bra sätt att försöka få fram vilka verksamheter som skiljer sig i kostnad samt var i dessa verksamheter som skillnaderna finns. Det ska också sägas att det i statistiken inte alltid finns en korrelation mellan en högre kostnad och högre kvalitet.

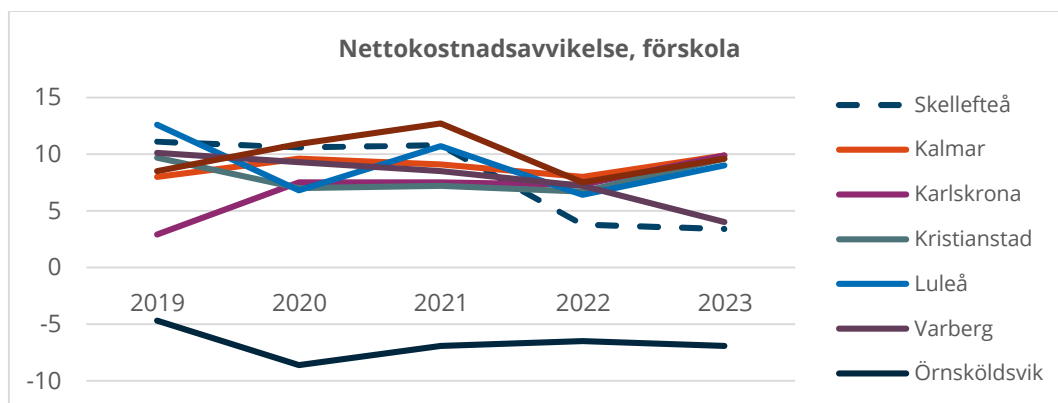
Nettokostnadsavvikelse, mnkr	2019	2020	2021	2022	2023
Förskola	49	47	50	19	18
Grundskola	22	-7	-14	-24	47
Gymnasieskola	22	14	10	26	59
LSS	-18	-28	-36	-21	6
Individ- och familjeomsorg	-17	-12	-23	-11	-13
Äldreomsorg	193	173	223	188	282

Nettokostnadsavvikelse, %	2019	2020	2021	2022	2023
Förskola	11,1	10,6	10,8	3,8	3,4
Grundskola	2,7	-0,8	-1,6	-2,6	4,6
Gymnasieskola	7,2	4,5	3,1	8,0	17,1
LSS	-3,2	-4,9	-6,0	-3,4	0,9
Individ- och familjeomsorg	-6,2	-4,4	-8,6	-4,0	-4,2
Äldreomsorg	20,7	18,4	23,0	18,8	26,3

Förskola

Kommunens nettokostnadsavvikelse för förskoleverksamheten uppgår till 3,4 procent (18 mnkr) under 2023. Detta innebär att kommunens kostnader för förskolan är något högre än den beräknade referenskostnaden. Avvikelsen har däremot succesivt minskat under de senaste åren. Jämfört med kommuner med liknande förutsättningar har Skellefteå en lägre avvikelse i de flesta fall. Det är bara Örnsköldsvik som ligger på en lägre kostnadsnivå 2022 och 2023.

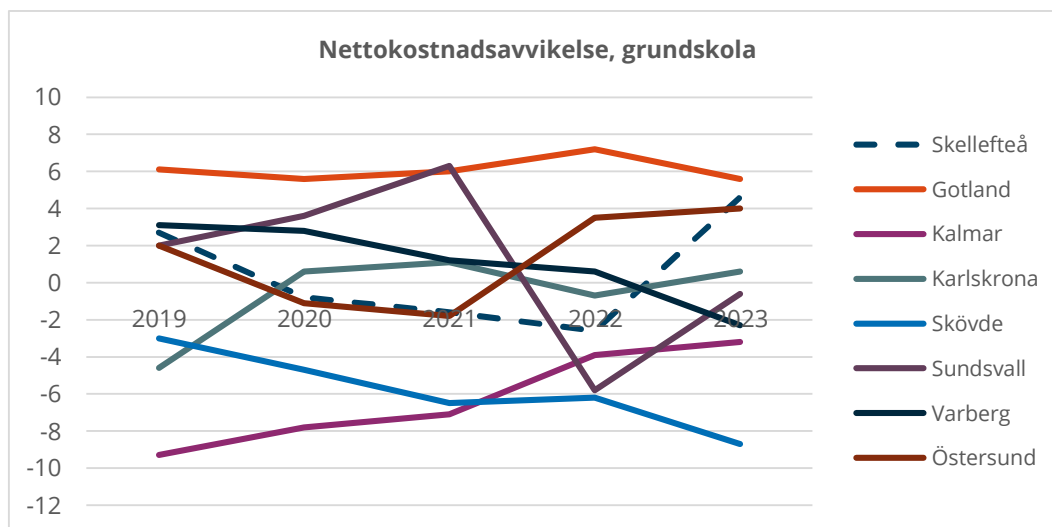
Skellefteå kommun har ett stort antal mindre enheter inom förskoleverksamheten, vilket bidrar till en högre kostnad. Utbyggnaden av större förskolor har lett till att avvikelsen minskat under de senare åren.

Med en åldrande befolkning och sjunkande antal nyfödda i kommunen kan behovet av förskoleplatser förändras framöver. Det är därför viktigt att fortsatt följa kostnadsutvecklingen i relation till förändringar i verksamhetens omfattning och krav på kvalitet.

Grundskola

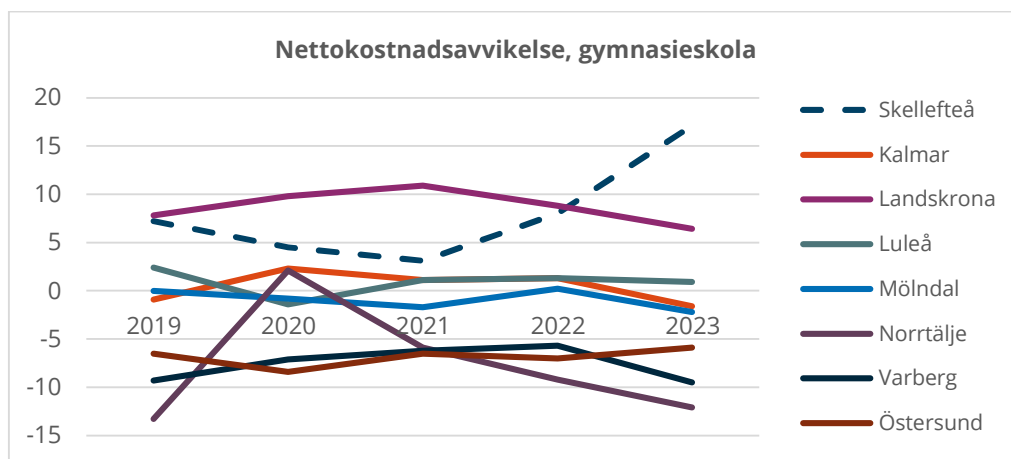
Grundskolans nettokostnadsavvikelse i kommunen har varierat under de senaste åren, med en tydlig uppgång under 2023 till +4,6 procent (47 mnkr).

Kostnadsutvecklingen under 2023 är en markant förändring från tidigare år, där nettokostnadsavvikelsen låg negativt mellan åren 2020 och 2022. Den nuvarande nivån är dessutom högre än genomsnittet för liknande kommuner.

Gymnasieskola

Nettokostnadsavvikelsen för gymnasieskolan i Skellefteå har varierat mellan åren. Den har ökat markant under 2023, med en avvikelse på 17,1 procent (59 mnkr), vilket även innebär att Skellefteå har den högsta nettokostnadsavvikelsen i jämförelse med kommuner med liknande referenskostnad.

Den främsta orsaken till att nettokostnadsavvikelsen är hög för gymnasieskolan inom Skellefteå kommun är det breda utbildningsutbudet av olika program som erbjuds, jämfört med andra kommuner. Skellefteå kommun har dessutom inte bara ett brett utbildningsutbud utan kommunen har även med de mest kostsamma utbildningarna i sitt programutbud (skogsbruk, transport, industri, engelsk-språkig inriktning, m.m.).

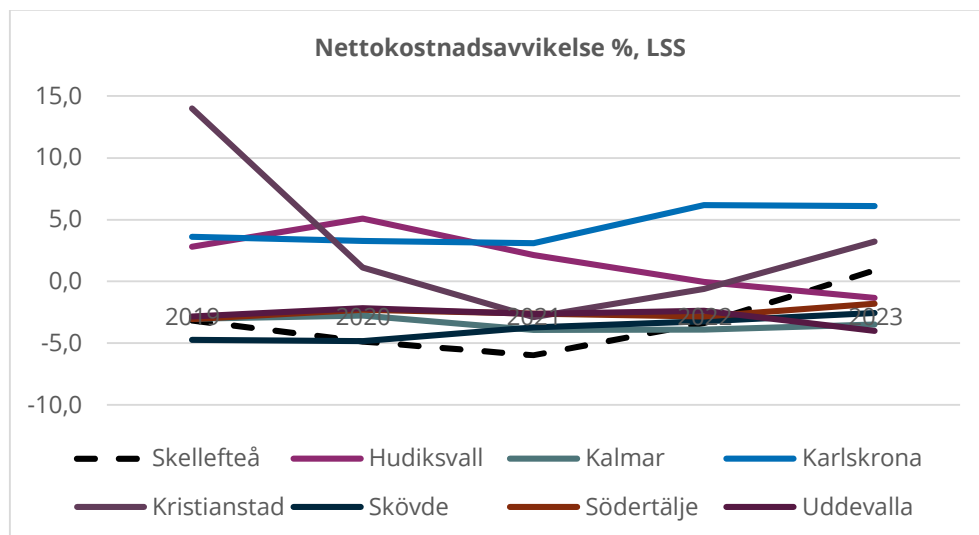
LSS boende och daglig verksamhet

Under en längre tid har kommunens kostnader för LSS varit låga jämfört med andra kommuner. År 2023 är första året där verksamhetens nettokostnad överstiger referenskostnaden med 6 mnkr, vilket procentuellt motsvarar 0,9 procent. Antalet personer med boende enligt LSS fortsätter att minska medan antalet personer med daglig verksamhet enligt LSS ökar.

Förklaringen till att kommunens kostnader för LSS-verksamheten har ökat härrör sig utifrån de utmaningar som verksamheten haft med kompetensförsörjningen, som i sin tur lett till ökade kostnader för övertid, kostnader för inskolning och utbildning samt extra ersättningar för att klara sommaren. Kommunen har även tagit beslut om en ökning av OB-tillägget, utöver kollektivavtalet.

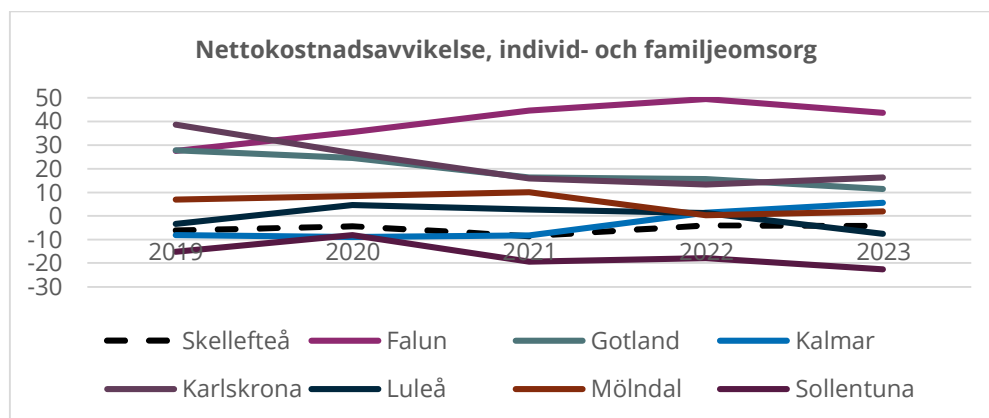
En annan orsak till att avvikelsen ökat kan även bero på referenskostnaden som i detta fall beräknas utifrån antalet LSS-beslut. Kommunen arbetar för att fler ska få stöd i ordinärt boende (hemmet) enligt socialtjänstlagen (SoL) istället för på LSS-boenden. Om kommunen är restriktiv med LSS-insatser så blir de LSS-insatser som finns kvar antagligen mer vård- och omsorgstunga, vilket innebär en högre kostnad per beslut.

I diagrammet nedan redovisas hur mycket den procentuella nettokostnaden för Skellefteå kommun avviker mot referenskostnaden. Övriga kommuner i diagrammet är valda utifrån att dom har en liknande struktur för LSS-verksamheten.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgen i kommunen har fortsatt låga nettokostnader jämfört med referenskostnaden. År 2023 var kostnaden 13 mnkr lägre än referenskostnaden eller 4,2 procent. I diagrammet nedan redovisas hur mycket den procentuella nettokostnaden för Skellefteå kommun avviker mot referenskostnad. Övriga kommuner i diagrammet är valda utifrån att dom har en liknande struktur för individ- och familjeomsorg.

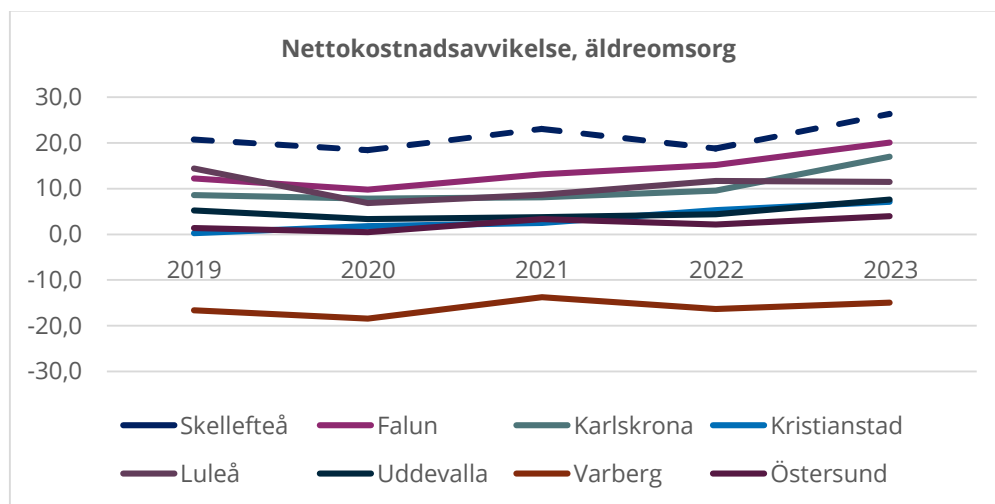
Kommunens individ- och familjeomsorg har ökade kostnader inom samma områden som övriga Sverige, exempelvis avseende styckkostnader för placering av barn och unga i HVB-hem eller familjehem. Kostnaderna minskar inom områden där de strukturella förutsättningarna förbättrats, exempelvis avseende försörjningsstöd. Individ- och familjeomsorgens position i förhållande till referenskostnaden är därför i stort sett oförändrad.

Äldreomsorg

Skellefteå kommuns nettokostnadsavvikelse för äldreomsorgen fortsätter att växa. År 2023 uppgår avvikelsen till 26,3 procent vilket motsvarar en kostnad på över 280 mnkr.

Andelen invånare över 65 år som har hemtjänst i ordinärt boende uppgår till 6,9 procent. Den siffran är lika stor som den i riket medan den i jämförelsegruppen är något högre, 7,3 procent. När det gäller andelen invånare 65–79 i särskilt boende är kommunens siffra 1,4 procent och i riket och jämförbara kommuner är den 1,3 procent. Där andelen skiljer sig mest är för invånare över 80 år som har beslut om särskilt boende. Där är kommunens andel 12,1 procent medan rikets nivå ligger på 10,5 procent och kommungruppens på 11,4 procent.

I diagrammet nedan redovisas hur mycket den procentuella nettokostnaden för Skellefteå kommun avviker mot referenskostnaden. Övriga kommuner i diagrammet är valda utifrån att dom har en liknande struktur för äldreomsorgen.

Äldreomsorgens strukturella nettokostnadsavvikelse beror i stor utsträckning på den höga andelen invånare på särskilt boende, vilket leder till högre kostnader då varje plats på särskilt boende har höga inneboende kostnader.

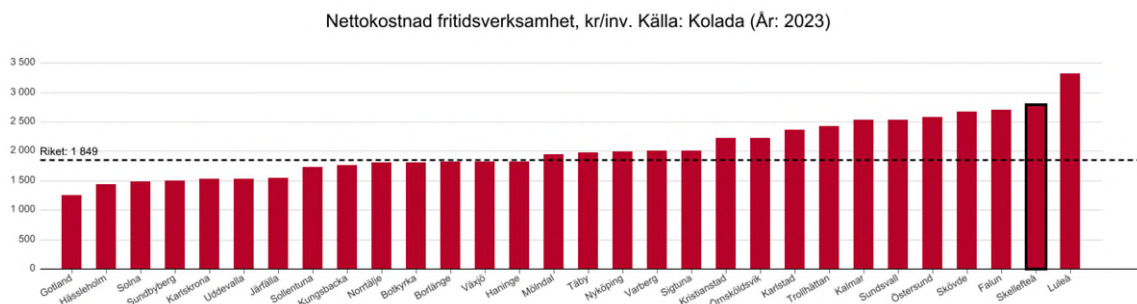
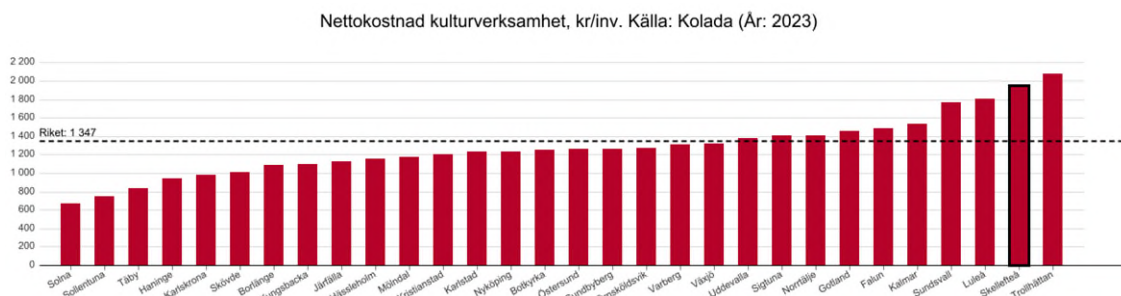
Skellefteå har också, i likhet med många andra kommuner i norra Norrland, allt svårare att klara kompetensförsörjningen. Detta leder bland annat till ökade kostnader för övertid, dubbelbemanning, många och långa inskolningar och utbildningsinsatser, kostnader för inhyrd personal och särskilda ersättningar för att klara semestern. Kommunen har även beslutat att öka OB-ersättningen under år 2023.

Att nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorgen ökade med 100 mnkr under 2023 beror sannolikt också på att referenskostnaden bygger på en grov modell, där Skellefteås referenskostnad ökade med hälften jämfört med liknande kommuner och cirka 40 procent, jämfört med alla kommuner. Skellefteås referenskostnad kommer sannolikt att se en betydande ökning under år 2025, då många fyller 80 år, medan detta inträffar tidigare för andra kommuner.

Kultur och fritid

Skellefteå kommun hade under 2023 den näst högsta kostnaden, för både kultur- och fritidsverksamhet, bland kommungruppen i storleken 50 000–99 999 invånare. Detta kan reflektera en högre nivå av satsningar på dessa områden, vilket är resultatet av ett medvetet prioriteringsarbete och ett behov av att stödja en växande och utvecklande kommun. Inom kulturverksamheten ingår också stöd till aktörer som Skellefteå museum och Västerbottensteatern samt lokalhyran för Skellefteå Kulturhus. Kommunen har även ett relativt högt antal bibliotek jämfört övriga i kommungruppen.

I kommunen finns också ett stort antal idrottsanläggningar relativt kommungruppen. Skellefteå har även ett högt deltagande i fritidsaktiviteter, vilket kan ses som resultatet av de satsningar som gjorts.

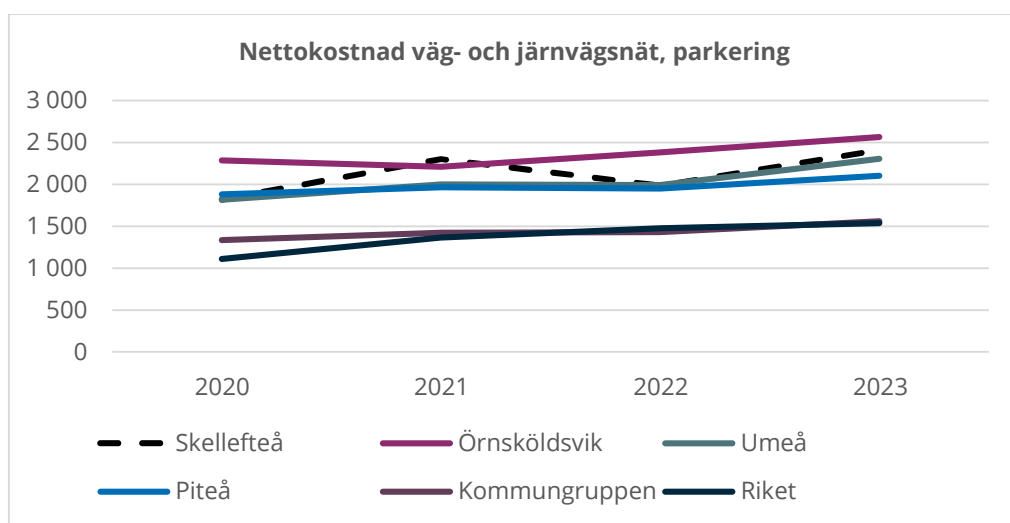
Umeå kommun i Västerbotten ingår inte kommungruppen 50 000–99 999 invånare enligt ovan medan Luleå kommun gör det. Nedan görs en särskild jämförelse mellan Skellefteå, Luleå och Umeå. Inom kulturområdet är jämförelsen särskilt intressant då samtliga tre kommuner äger ett relativt stort kulturhus, även om innehållet i huset kan variera något.

Nyckeltal	Kommun	År 2022	År 2023
Nettokostnad fritidsverksamhet, kr/inv	Skellefteå	2 674	2 799
	Umeå	2 323	2 469
	Luleå	2 437	3 313
Nettokostnad kulturverksamhet, kr/inv	Skellefteå	1 915	1 948
	Umeå	2 693	2 779
	Luleå	1 712	1 805

Väg, järnväg och parkering

Skellefteå kommun har ett omfattande kommunalt gatunät och mycket enskilda vägar i förhållande till befolkningsmängd, vilket ger kommunen högre kostnader jämfört med andra kommuner. I Skellefteå äger kommunen även relativt mycket järnvägsanläggning i form av industrispår och en K-märkt gammal träbro, vilket också driver upp kostnaderna.

I diagrammet nedan visas Skellefteå kommuns och övriga kommuners nettokostnad (kr/inv) för väg, järnväg och parkering, m.m. I diagrammet ingår även vinterväghållning som generellt har en högre kostnad hos de norrländska kommunerna jämfört med andra delar av landet.

För Skellefteås del specifikt gör förtätningen av staden att vinterkostnaderna stiger då behovet av främst snöbortforsling har ökat betydligt de senaste åren. De totala kostnaderna för vinterväghållning kan dock variera stort mellan åren beroende på väder, både hur mycket nederbörd vinterhalvåret bringar och hur vindarna ligger under nederbörden.

Vinterväghållning kommunala bil- och cykelvägar, kr/meter	2023	2022	2021	2020
Skellefteå	119,0	82,8	102,6	68,7
Umeå	145,5	101,0	115,2	78,3
Västerbottens läns kommuner	97,7	65,1	90,8	66,0
Norrbottens läns kommuner	61,1	48,1	54,8	53,1

Budget och plan 2026–2035

I kommunens **riktlinjer för god ekonomisk hushållning** (2023-03-21 § 102) regleras de finansiella mål som ligger till grund för den kommande finansiella planeringen i budget och plan. Syftet med de finansiella målen är att ge förutsättningar för Skellefteå kommun att möta den starka tillväxten och fortsätta den hållbara utvecklingen som inletts. De finansiella målen innebär också restriktioner för att inte urholka kommunens ekonomi över tid.

Utifrån de finansiella målen får kommunen inte bara vägledning när det gäller att fastställa kommande års investeringsnivåer, utan också vad som krävs för att klara finansieringen av dessa investeringar. De finansiella målen ger också kommunen vägledning i hur stora kostnadsökningar kommunen klarar av att hantera i den löpande driften under de kommande åren.

Investeringsbudget och plan 2026–2035

Enligt kommunens styrprinciper ska kommunen fastställa en 10-årig investeringsplan, inklusive förslag på finansiering. För att möta ekonomiska utmaningar och säkerställa en hållbar utveckling är det långsiktiga perspektivet viktigt. Kommunen behöver också balansera behovet av strategiska investeringar med en ansvarsfull ekonomisk planering och en flexibilitet för att snabbt kunna hantera förändrade förutsättningar.

För de första 5 åren planeras investeringar antingen ut per projekt (över 20 mnkr) eller som ramanslag till nämnderna inom specifika områden. För de resterande 5 åren i den 10-åriga investeringsplanen budgeteras det för investeringar inom olika investeringsområden. Detta är investeringsmedel som placeras under kommunstyrelsen. För större projekt (över 20 mnkr) ska det alltid, om möjligt, anges investeringens geografiska placering. Om placeringen ännu inte är fastställd ska det framgå av planen, eller anges att en utredning pågår.

För större investeringar (över 20 mnkr) krävs kompletta beslutsunderlag enligt särskilt framtagna riktlinjer. Dessa ska godkännas av kommunens investeringsråd innan beslut om igångsättning kan fattas av kommunstyrelsens arbetsutskott.

Investeringar som istället finansieras via leasing behöver dels följa finanspolicyn och dels hanteras i kommunens ordinarie investeringsprocess. Tänk också på att vissa hela eller vissa delar av ett IT-inköp (licenskostnader o dyl.) kan behöva redovisas som en immateriell tillgång. Hantering av denna typ av investeringar avstäms alltid med Finans- och juridik.

Höga investeringsnivåer

Kommunens nettoinvesteringar har under de senaste åren varit omfattande, med fokus på både nyinvesteringar och reinvesteringar i befintliga fastigheter och anläggningar. Behovet av investeringar inom bostäder, infrastruktur och andra samhällsviktiga områden kvarstår, och påverkas av faktorer som industrietableringar, ökade krav på service och statliga infrastruktursatsningar som Norrbotniabanan och förbifart Skellefteå. Dessa områden förblir viktiga att hantera inom den långsiktiga planeringen.

Tabellen nedan visar nettoinvesteringsvolymerna inom kommunkoncernen under de senaste fem åren och de budgeterade nettoinvesteringarna för de kommande tio åren enligt nuvarande plan.

År/Mnkr	Kommun	Skellefteå Stadshus	Kommunkoncern
2020–2024	4 614	9 321	13 935
2025–2029	5 383	17 884	23 267
2030–2034	3 460	11 223	14 683
2025–2034	8 843	29 107	37 950
2020–2034	13 457	38 428	51 885

Hållbar finansieringsplan

Skellefteå kommuns finansieringsplan reglerar de maximala nivåerna för kommande års investeringar. Kommunen har under de senaste 7 åren gått från att i huvudsak finansiera investeringar med egna medel till att till viss del ta upp lån för att möta det ökande investeringsbehovet. Vid senaste delårsrapporten i augusti 2024 uppgick låneskulden till 1,6 mdkr, eller cirka 20 tkr per invånare. Kommunens lånetak är fastställt till 40 tkr per invånare, men vid särskilda behov, som omfattande samhällsomvandlingar, kan skulden tillfälligt uppgå till mellan 40–50 tkr per invånare.

I Budget och plan 2025–2034 innebär den finansiella planeringen en fortsatt ökning kommunens låneskuld med 2 136 mnkr för perioden 2025–2034 till en nivå på 3 724 mnkr vid utgången av år 2034, vilket motsvarar 42 000 kr/inv.

Investeringar och den löpande verksamheten är nära sammanlänkade. När nya investeringar tas i bruk ökar verksamheternas kapitalkostnader i form av avskrivningar och räntor. Vissa investeringar kan motverka ökade driftkostnader genom effektiviseringar eller tekniska förbättringar, medan andra innebär rena kostnadsökningar utan några direkta besparingar. Driftkonsekvenser som uppstår vid investeringar inom den taxe- och avgiftsfinansierade verksamheten eller inom de kommunala bolagen belastar inte skattefinansierad verksamhet utan täcks inom respektive verksamhet eller bolag.

Från och med 2025 och framåt planeras för årliga överskott motsvarande 3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning. Överskottet är en viktig del i den finansieringsplan för kommunens investeringar som är utlagd för de kommande 10 åren. 1 procent i resultat motsvarar en årlig summa på mellan 60–65 mnkr under de närmaste 5 åren.

I tabellen på nästa sida redovisas planerat resultat för de kommande åren fram till år 2028. I det totala resultatet ingår en större aktieutdelning från Skellefteå Stadshus AB för finansiering av den nya hamnen (Norra kajen).

I tabellen, som också beskriver resultatets andel av skatter och generella statsbidrag, har utdelningen från Skellefteå Stadshus exkluderats.

Resultat, mnkr	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Resultat	375	110	794	490	397	204
Utdelning till investeringar	360	80	500	300	200	0
Resultat, exklusive utdelning	15	30	294	190	197	204
Resultatets andel av skatter & statsbidrag	0,3	0,5	4,7	3,0	3,0	3,0

Uppnås inte de planerade överskotten kan omprioriteringar av investeringar eller ytterligare effektiviseringar i den löpande verksamheten bli nödvändiga för att undvika en högre låneskuld. Omprioriteringar kan även bli aktuellt om någon eller några av de pågående eller kommande investeringarna drabbas av prisökningar eller andra oförutsedda utgifter utanför budget.

Kommunens soliditet förväntas tillfälligt minska fram till 2026 till följd av de planerade lånebehoven men förväntas att på grund av en hög andel egen finansiering att därefter återhämta sig och stabilisera sig kring 60 procent under den resterande planperioden.

Preliminärt finansieringsutrymme 2026–2035

Genom att kommunen redan planerat ut en stor mängd investeringar för de kommande 10 åren samt att det uppstått oförutsedda utgiftsökningar i befintliga och pågående projekt så kommer det att behöva genomföras omprioriteringar och neddragningar av investeringar i liggande investeringsplan.

Kommunen behöver också i sin finansieringsplan ha viss beredskap för prisökningar och oförutsedda utgifter. Exempelvis kan utvecklingen på byggmarknaden, både för industrimark och bostäder, påverka inkomster och utgifter för exploateringsinsatser under perioden. För att säkerställa att större investeringar kan genomföras kan det också bli nödvändigt att justera de årliga investeringsramarna under planperioden.

För att underlätta den fortsatta prioriteringen av kommunens kommande investeringar ska nämnderna peka på vilka investeringar som är särskilt viktiga utifrån ett invånar- och samhällskritiskt perspektiv. Dessa investeringar ska markeras i särskild kolumn i nämndens förslag till investeringsbudget- och plan.

I tabellen på nästa sida redovisas det kommande utrymmet som finns för att finansiera investeringar i kommunen. Beräkningarna är baserade på antagandet att de flesta investeringar som planerats, men inte utförts under 2024, kommer att slutföras under 2025 eller under något av de följande åren. Ramarna för 2029 och 2034 har delvis reducerats på grund av förskjutningar i genomförandet av investeringar.

Investeringar och dess finansiering, mnkr	2026–2030	2031–2035
EGEN FINANSIERING		
Rörelsekapital per 2024-10-31	-111	
Utdelning från Skellefteå Stadshus (Hamn, Arctic Center of Energy och Resecentrum)	1 075	300
Exploateringsnetto	1 009	440
Egna medel (resultat och avskrivningar)	3 278	2 950
Summa egen finansiering	5 251	3 690
INLÅNING		
Beräknat inlåningstak (50 000kr/inv)	3 936	4 011
Låneskuld per 2024-10-31	-1 588	-3 936
Möjlighet till ytterligare inlåning	2 348	75
Summa egen finansiering och inlåning	7 599	3 765
INVESTERINGAR		
År 2024–2025, återstående budget	3 176	
År 2026–2030	4 312	
År 2031–2035		3 405
Summa investeringsbehov	7 488	3 405
Summa kvarvarande investeringsutrymme	110	360

Driftbudget och plan 2026–2030

Beräkning av driftutrymme 2026–2030

Det kalkylerade driftutrymmet i dessa planeringsförutsättningar utgår ifrån följande parametrar:

1. SKR:s senaste prognos från oktober 2024 har använts gällande kommunens intäkter (skatter, generella statsbidrag och utjämning) och kostnader (pris- och löneökningar)
2. Framtagen och reviderad befolkningsframskrivning enligt dessa planeringsförutsättningar
3. Bibehållen utdebitering (kommunalskatt) med 22,65 kronor per skattekrona
4. Årliga överskott i kommunen som uppgår till 3 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning
5. Den genomsnittliga räntan på inlånat kapital är beräknad till 2,56 procent år 2026. För resterande del av planen räknas med en successiv höjning av räntan till 2,90 procent år 2030
6. Oförändrad internränta på 2,5 procent (SKR, reviderad internränta i februari 2026)
7. Kalkylräntan (fastställs av kommunens ekonomichef) som används vid kalkylberäkningar vid exempelvis större investeringar, är också tillsvidare satt till 2,5 procent

Det som kan komma att förändra driftutrymmet framåt under processen är, förutom reviderade prognoser, statens eventuella justeringar av de generella statsbidragen (vår- och höstbudget) eller andra satsningar eller lagförändringar som kan komma att påverka kommunens intäkter eller kostnader.

När det gäller kommande räntekostnader så kommer kommunen under de kommande åren att utöka låneskulden samt refinansiera flera av de befintliga lånen. Det leder till ökade räntekostnader dels genom en ökning av den totala låneskulden, dels genom att refinansieringen kan komma att innebära högre räntekostnader jämfört med de befintliga lånen.

Förändring av kostnader i befintlig verksamhet

SKR:s prognoser över kommande års pris- och löneökningar i den befintliga verksamheten ska ses som ett stöd i det kommande arbetet med budget och plan. Prognosutfallen när det gäller kostnader för arbetskraft för respektive år är dock inte på något sätt kopplade till kommunens löneprocess eller de förhandlingar omkring lönerna som kommer att ske under planperioden. Det innebär att det slutliga löneutfallet måste hanteras av respektive nämnd oavsett hur den slutliga tilldelningen av budgetmedel blev. Detta gäller ju även andra kostnadsförändringar i verksamheten.

I tabellen nedan framgår prisindex för kommunal verksamhet, ett underlag som används vid beräkning av kostnadernas utveckling i fasta löner och priser i kommunen.

Prisindex kommunal verksamhet (PKV), %	2026	2027	2028
Kostnader för arbetskraft	3,2	3,1	3,8
Övriga intäkter/kostnader	2,5	2,6	2,6
Prisindex kommunal verksamhet	3,0	2,9	3,4

Prognos kostnadsökningar i befintlig verksamhet, mnkr	2026	2027	2028	2029	2030
Kostnader för arbetskraft	164,5	159,2	195,1	195,3	195,3
Övriga intäkter/kostnader	28,2	29,3	29,3	29,3	29,3
Demografi (förändringar i befolkning)	32,5	48,8	42,9	31,8	25,4
Totala kostnadsökningar	225,2	237,3	267,3	256,4	250,0

Interna priser och interna stödenheter

Samtliga verksamheter i kommunen kommer, mer eller mindre, att ställas inför nya effektiviseringskrav. Därför bör inriktningen vara att detta även ska gälla de interna stödenheterna som finansierar sina verksamheter genom interndebitering. På grund av den stora osäkerhet som råder, dels omkring kommunens befolkningsutveckling och dels omkring de statliga generella statsbidragen, föreslås det inga justeringar av de interna priserna i dessa planeringsförutsättningar utan eventuella justeringar får hanteras längre fram i budgetprocessen.

I budget och plan 2025–2034 genomfördes följande justeringar av de interna priserna.

Mnkr	Budget 2025	Budget 2026
Lokalhyror	10,0	-
IT-tjänster	7,0	6,0
Måltidspriser	15,0	-

En icke uppräknig av de interna priserna drabbar ofta särskilt de mindre interna resultatenheterna som har mer begränsade möjligheter till effektivisering jämfört med de större enheterna. Det kan också vara så att en enskild enhet kan bli utsatt för stora prisökningar inom ett specifikt produkt- eller tjänsteområde. Under processen behöver därför de interna enheternas möjligheter till effektivisering analyseras och diskuteras i särskild ordning.

Löner

Svensk arbetsmarknad går in i en stor avtalsrörelse 2025-03-31 där över 500 kollektivavtal ska förhandlas om. SKR menar i sin ekonomirapport från oktober 2024 att reallönerna i Sverige visar tecken på en ihållande återhämtning, då KPI nu ökar långsammare än den allmänna löneökningstakten. Efter en nedgång under 2022 och 2023 har reallönerna åter börjat stiga. Samtidigt förväntas löneökningstakten dämpas något framöver, delvis på grund av minskade förväntningar på löneökningar.

Redan tecknade löneavtal indikerar dock att löneökningarna fortsättningsvis kommer att vara högre än de som noterades före den kraftiga inflationen 2022–2023. Prognoser pekar på att reallönerna fortsätter att stiga under perioden 2025–2028, även om den nivå som uppnåddes 2021 inte förväntas återställas helt. År 2028 beräknas reallönen fortfarande ligga på cirka 2 procent under nivån från 2021.

År 2024 beslutade Skellefteå kommun om en nivå på löneutrymmet till 4,1 procent, en historiskt sett hög nivå. Men trots detta så kom man inte inom alla avtalsområden upp till märket på svensk arbetsmarknad som under perioden 2023–2024 låg på sammanlagt 7,4 procent. Detta ger till viss del utmanande förutsättningar där förväntningar från de fackliga organisationerna och medarbetarna är höga samtidigt som andra kostnader ökat.

Sammanfattningsvis är det, utifrån SKR:s beskrivning av reallöneutvecklingen på den svenska arbetsmarknaden, och de senaste årens utfall för Skellefteå kommun, svårt att förutsäga hur dessa faktorer kommer att påverka kommunens löneutveckling de kommande åren.

Pensioner

Under åren 2023–2024 har kommunen haft kraftigt ökade kostnader för pensioner. Förklaringen till detta är framför allt den höga inflationstakten som slår särskilt hårt på pensionskostnaderna under dessa år. År 2025 beräknas pensionskostnaden minska med drygt 100 mnkr till en mer långsiktigt normal nivå. Fortfarande finns en stor osäkerhet över hur dessa pensionskostnader (ränta och inflation) kan komma att påverka kommunens resultat och driftutrymme. Kommunen väntar på en ny pensionsprognos från Skandia i slutet av december 2024, vilket kan komma att påverka det kommande driftutrymmet.

Pensionsavgångar

I Skellefteå kommun arbetar för närvarande 534 personer som är 63 år eller äldre. Dessa medarbetare förväntas i huvudsak gå i pension under 2026, vilket kommer att påverka personalbehovet i flera av kommunens verksamheter. Inom socialnämndens verksamheter utgörs pensionsavgångarna främst av stödassistenter och undersköterskor. Inom skolnämndernas verksamheter är de största grupperna barnskötare och förskollärare och inom övriga verksamheter är det främst kockar.

Nämnd	Titel	Pensionsavgångar
Socialnämnd	Personlig assistent	14
Socialnämnd	Stödassistent	43
Socialnämnd	Stödpersonal	18
Socialnämnd	Undersköterska	47
Socialnämnd	Vårdbiträde	31
För- och grundskolenämnd	Barnskötare	17
För- och grundskolenämnd	Förskollärare	18
Övriga nämnder	Kock	14

Bristyrken inom kommunen varierar över tid beroende på tillgång och efterfrågan. Däremot har undersköterskor och sjuksköterskor konsekvent varit bristyrken, med ett betydande gap mellan behov och antal sökande.

De kommande pensionsavgångarna förstärker utmaningen att säkerställa en stabil bemanning, särskilt inom undersköterskeyrket. För att möta denna utmaning kan kommunen behöva vidta strategiska åtgärder, såsom intensifierade rekryteringsinsatser, utveckling av interna karriärvägar och stärkta samarbeten med utbildningsaktörer för att attrahera och utbilda ny personal. Att hantera pensionsavgångarna inom bristyrken är av stor vikt för att säkerställa kommunens förmåga att fortsatt leverera kvalitativa tjänster till invånarna.

Demografins påverkan på verksamheten

För att bättre förstå hur befolkningsutvecklingen påverkar kommunens verksamheter analyseras förändringar i olika åldersgrupper som är särskilt relevanta för kommunens ansvarsområden.

Årlig förändring, antal invånare ¹	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Plan	2027 Plan	2028 Plan	2029 Plan	2030 Plan
Förskola, 1–5 år	20	45	-30	10	20	-40	-50
Grundskola, 6–15 år	220	200	50	60	30	-10	-10
Gymnasieskola, 16–19 år	2	35	-10	0	10	20	10
Äldreomsorg, 65–79 år	-70	-40	-80	20	-20	-50	-40
Äldreomsorg, 80+ år	165	145	200	200	180	200	180

¹ Mättidpunkt är 1 november året före budgetåret.

Tabellen på föregående sida visar prognosen över befolkningens fördelning i olika åldersgrupper under perioden 2026–2030. Dessa grupper speglar behoven inom exempelvis förskola, skola och äldreomsorg.

Utifrån befolkningsframskrivningen har även en beräkning gjorts av vad den förväntade utvecklingen innebär för kostnaderna inom kommunens olika verksamheter.

Vid kostnadsberäkning har flera antaganden och förenklingar gjorts. Beräkningen av "prislappar" utgår från verkligt utfall alternativt från genomsnittlig kostnad per barn/elev/brukare som finns redovisad för kommungruppen 50 000–99 999 invånare. Det senare har använts i de fall där kommunens nuvarande kostnad överstiger kommungruppens. Beräkningen är gjord utifrån 2023 års utfall plus årlig indexuppräkning.

Lokalkostnader har exkluderats från skolans "prislappar". Detta för att hyreskostnader för nya lokaler särskilt kompenseras när investeringar i skolor genomförs och tas i bruk. För särskilt boende för äldre ingår däremot lokalkostnader då dessa inte kompenseras på något annat sätt.

Utgångspunkten är att samtliga elever (1–19 år) deltar i skolverksamhet samt att 40 procent av eleverna (6–15 år) deltar i fritidshem. Bedömningen bygger också på att vissa andelar av befolkningen har beslut om hemtjänst respektive särskilt boende (kommungruppens genomsnittliga andelar) enligt tabellen nedan:

Andel beslut om äldreomsorg, %	65–79 år	80-w år
Hemtjänst	2,8	16,6
Särskilt boende	1,3	10,7

Årlig kostnad, kronor per person	2025
Förskola	167 617
Fritidshem	39 096
Grundskola	115 495
Gymnasieskola	121 399
Äldreomsorg	
- Insatser i ordinärt boende (hemtjänst)	404 201
- Insatser i särskilt boende	1 140 752

I tabellen på nästa sida redovisas de uppskattade kostnadsökningarna för respektive verksamhetsområde under samma period, vilket ger en bild av befolkningsförändringarnas ekonomiska konsekvenser. Denna analys bidrar till att kommunen kan planera och prioritera resurser på ett hållbart sätt.

Demografiska förändringar, mnkr	2026	2027	2028	2029	2030
Förskola	-5,0	1,7	3,4	-6,7	-8,4
Fritidshem	0,8	0,9	0,5	-0,2	-0,2
Grundskola	5,8	6,9	3,5	-1,2	-1,2
Gymnasieskola	-1,2	0,0	1,2	2,4	1,2
Äldreomsorg, 65–79 år	-2,1	0,5	-0,5	-1,3	-1,1
- Varav hemtjänst	-0,9	0,2	-0,2	-0,6	-0,5
- Varav särskilt boende	-1,2	0,3	-0,3	-0,7	-0,6
Äldreomsorg, 80-+ år					
- Varav hemtjänst	13,4	13,4	12,1	13,4	12,1
- Varav särskilt boende	24,4	24,4	22,0	24,4	22,0
Individ- och familjeomsorg	-3,5	0,9	0,9	0,9	0,9
Summa demografiska förändringar	32,5	48,8	42,9	31,8	25,4

De kommunala utjämningsystemen

Det kommunala utjämningsystemet spelar en viktig roll för att skapa ekonomisk balans mellan Sveriges kommuner och påverkar därmed också Skellefteå kommuns budget. Systemet är utformat för att utjämna skillnader i skatteunderlag och kostnadsbehov, vilket innebär att kommuner med högre skattekraft bidrar till kommuner med lägre skattekraft. På samma sätt kompenseras kommuner som har högre kostnader till följd av exempelvis geografiska eller demografiska förutsättningar.

För Skellefteå kommun innebär utjämningsystemet både möjligheter och utmaningar. Ett växande skatteunderlag kan minska kommunens beroende av systemet, medan ökade kostnader för exempelvis äldreomsorg eller skolverksamhet, som påverkas av befolkningsutvecklingen, kan leda till ett större behov av utjämningsbidrag.

Utjämningsystemet är en viktig faktor att beakta i budgetarbetet, då det påverkar kommunens intäkter och hur dessa fördelas mellan olika verksamheter. För att skapa en hållbar ekonomi är det avgörande att balansera de resurser som tillförs genom systemet med de kostnader som befolkningsutvecklingen för med sig.

Trots den kraftiga befolkningstillväxten har Skellefteå kommun haft en liten påverkan på utjämningsystemen, båda vad gäller inkomst- och kostnadsutjämnningen. Att inte inkomstutjämnningen påverkats så mycket beror på att de inkomster som de nya invånarna fått bara marginellt överstiger den genomsnittliga inkomstnivån som invånarna tidigare hade i Skellefteå innan den starka befolkningstillväxten.

Utjämningsystemen har precis varit under utredning och den särskilda utjämningskommitté som haft uppdraget att utreda detta har lämnat sitt förslag på förändringar av de två utjämningsystemen, inkomst- och kostnadsutjämnningen.

I utjämningskommitténs förslag, som ännu inte vunnit laga kraft, skulle Skellefteå kommun, när förändringarna är fullt genomförda, öka sitt netto från dessa utjämningsystem (ökade bidrag och minskade avgifter) med omkring 240 mnkr årligen. Utsikterna över om förändringarna i systemen verkligen kommer att genomföras är i dagsläget små.

Tillfälliga medel till följd av stark befolkningsutveckling

På grund av den exceptionellt starka befolkningsökningen som Skellefteå kommun har haft under de senaste åren samt på den ökning som kommunen enskilt hade under 2024, har kommunen uppnått de kriterier som gäller för att erhålla kompensation för eftersläpningseffekter inom utjämningsystemet under 2025. Detta innebär att kommunen kommer att erhålla en **extra tillfällig kompensation på cirka 80 mnkr under 2025**. För de följande åren förväntas befolkningstillväxten däremot ligga under den nivå som krävs för att uppfylla kriterierna för ytterligare kompensation för eftersläpningseffekter.

Då detta är tillfälliga medel har beslut tagits om att använda dessa medel för att finansiera initiala bostäder för kommunens nyanställda.

Driftkonsekvenser investeringar

Investeringar ger upphov till driftkostnader i form av avskrivningar och ränta (kapitalkostnader). Driftkostnader till följd av investeringar i de kommunala bolagen samt inom kommunens taxe- och avgiftsfinansierade verksamheter hanteras i sin helhet inom dessa kollektiv och inte här där endast driftkonsekvenserna i den skattefinansierade verksamheten redovisas. I kommunens interna hyressystem omvandlas ofta kapitalkostnader (avskrivning och ränta) till hyreskostnader för kommunens olika verksamheter.

Driftkonsekvenser stora investeringar, mnkr	2026	2027	2028	2029	2030
Karlgårdsbron	6	13	13	13	13
Belysning	12	14	19	26	26
Infrastrukturprojekt	14	18	21	23	23
Exploateringsprojekt	21	38	38	38	38
Skolor, förskolor	10	15	21	21	21
Idrottslokaler	0	9	9	9	9
Summa	64	107	121	130	130

En första bedömning har gjorts om vilka driftkostnader som de olika nämnderna kommer att få svårt att klara inom sina befintliga budgetramar, varför dessa medel avsatts under kommunstyrelsen fram till dess att inflyttning sker och/eller investeringen tagits i bruk. Det som avsatts gäller större investeringar (>20 mnkr) och beloppen är preliminära och kan komma att ändras under processen.

Tidigare beslutade satsningar i KF under 2024

Till skillnad från föregående budgetprocess så finns i dagsläget inga beslut tagna av kommunfullmäktige under 2024, utöver det som tidigare beslutats i Budget och plan 2025–2034, som direkt påverkar arbetet med budget 2026 och framåt.

Sammanfattning av driftutrymme 2026–2030

Kalkylerat driftutrymme, mnkr	2026	2027	2028	2029	2030
Skatteintäkter och generella statsbidrag	89	227	225	227	236
Pensionskostnader	12	-1	-2	0	0
Borgensintäkter	23	6	6	5	4
Bidrag från elförsörjningen (4 kraftverk)	12	0	0	0	0
Utdelning, EXPO, SUA, m.m.	0	-20	0	0	0
Räntekostnader (externa lån)	-24	-18	-10	-6	-6
Ökade ränteintäkter internt	56	23	16	1	0
Drift av stora investeringar	-44	-43	-14	-9	0
Ramändringar i beslutad Budget och plan	-13	5	2	-5	0
Resultatförändring + kvarvarande driftutrymme från 2025	109	-7	-7	-7	-7
<i>Regeringens vår- och höstbudget</i>	?	?	?	?	?
Summa driftutrymme	219	173	217	207	227
Demografi	-33	-49	-43	-32	-25
Pris- och löneökningar	-193	-189	-224	-225	-225
Krav på effektivisering	-6	-64	-50	-50	-23

Känslighetsanalys

Här anges några områden som på olika sätt kan få en påverkan på det kommande driftutrymmet.

Område	Förändring
Ränteförändring av rörliga lån med 1 %, mnkr	2
Löneökning med 1 %, mnkr	47
Förändrad utdebitering med 1 kr, mnkr	208
Årlig intäktsökning för varje ny invånare, skatteintäkter o generella statsbidrag, tkr	70
Årlig intäktsökning vid 500 nya invånare, skatteintäkter o generella statsbidrag, mnkr	35
Förändring av intäkter från generella statsbidrag med 1 %, mnkr	13
10 mdkr i ökade generella statsbidrag (Ske-å kommuns andel, normalfallet), mnkr	50
Verksamhetens intäkter förändras med 1 %, mnkr	20

Preliminärt kommunbidrag 2026–2028

Preliminärt per nämnd, mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunstyrelse	412,7	417,7	417,7	417,7
<i>Varav ledningssystem, it och digitalisering</i>		5,0		
Bygg- och miljönämnd	63,4	63,4	63,4	63,4
Fritidsnämnd	242,3	242,3	242,3	239,6
För- och grundskolenämnd	1 941,3	1 941,3	1 941,3	1 941,3
Gymnasienämnd	508,5	508,5	508,5	508,5
Konsumentnämnd	0,5	0,5	0,5	0,5
Kulturnämnd	91,8	91,8	91,8	91,8
Personalnämnd	23,5	21,0	21,0	21,0
<i>Varav personal- och lönesystem</i>		-2,5		
Samhällsbyggnadsnämnd	301,5	301,5	301,5	301,5
Socialnämnd	2 500,2	2 500,2	2 500,2	2 500,2
Nämnd för support och lokaler	160,8	166,8	166,8	166,8
<i>Varav ökade it-kostnader</i>		6,0		
Valnämnd	0,7	5,3	0,3	0,7
<i>Varav kostnader för valår</i>		4,6		
Överförmyndarnämnd	6,4	6,4	6,4	6,4
Gem måltidsnämnd	0,1	0,1	0,1	0,1
Gem nämnd för it-drift	0,0	0,0	0,0	0,0
Gem nämnd, drift av personalsystem	0,0	0,0	0,0	0,0
Revision	2,9	2,9	2,9	2,9
Summa nämnder	6 256,6	6 269,7	6 264,7	6 262,4

Frågor

Frågor om dessa planeringsförutsättningar och om den fortsatta processen besvaras av kommunledningskontoret Finans och Juridik:

- Ekonomisk tilldelning och investeringsutrymme – **Anneli Marklund, Yasmine Berg**
- Befolkningsprognoser – **Yasmine Berg**
- Kommunens styrmodell och nämndernas uppdragsplaner – **Robert Bergman**
- Bolagens planeringsarbete – **Ulrika Öhlund**
- Övergripande om kommunkoncernens budget- och planprocess – **Samuel Lundqvist**

Bilagor

Bilaga 1: Mall för Nämndernas uppdragsplan 2026–2030

Bilaga 2: Specifikation Investeringar 2026–2035

Bilaga 3: Tidplan för Budget- och planprocessen 2026–2035

www.skelleftea.se